

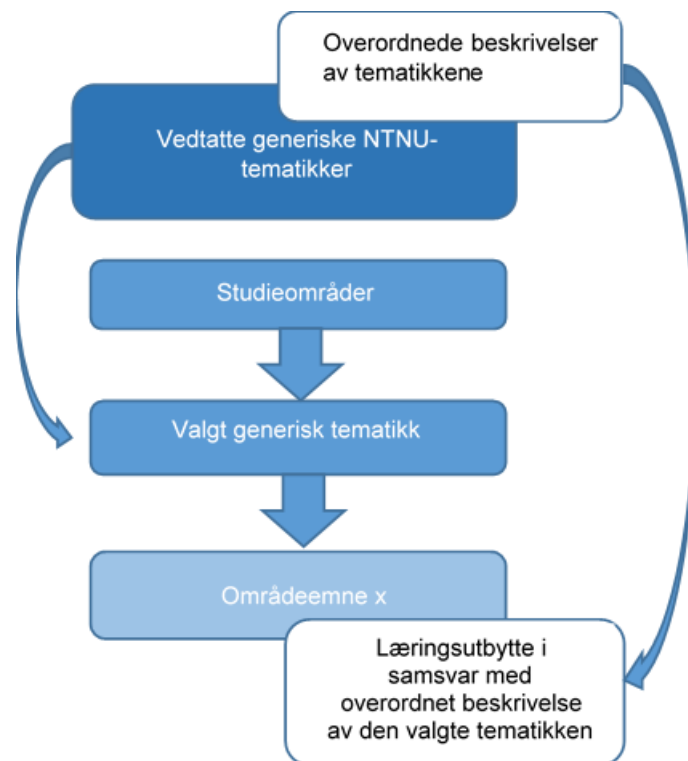

VEILEDNING FOR
UTARBEIDELSE AV
OMRÅDEEMNE VED NTNU

Oktober 2017

1. Innledning

I denne veiledningen gjøres det rede for rammene for det nye fellesemnet «områdeemne», som skal ha oppstart senest studieåret 2019/2020. I det videre defineres de sentrale begrepene i ordningen: *områdeemnet*, *studieområder* og *generiske tematikker*. Forholdet mellom disse kan innledningsvis illustreres slik:

Formålet med områdeemneordningen er at denne skal bidra til å knytte en NTNU-identitet til studieporteføljen, styrke integrasjonen og bygge faglige fellesskap i NTNU, forsterke studieprogrammernes relevans innen profesjons-, arbeids- og samfunnsliv, samt gi nødvendige felles perspektiver på studiene ved NTNU.

Rektor vil i den forbindelse spesielt fremheve intensjonene som realiseres gjennom det nye områdeemnet og ber fakultet og forvaltningsutvalg som studieområdeforvaltere rette oppmerksomhet mot disse i sitt videre arbeid:

1. Styrking av faglig integrasjon gjennom samarbeid om felles emner innenfor et studieområde.
2. Styrking av faglig kvalitet og relevans i programmene gjennom aktiv bruk av de generiske tematikkene og de føringer for tverrfaglighet og arbeidslivsrelevans som ligger i disse.
3. Styrking av faglige og sosiale fellesskap gjennom at studenter fra ulike fag- og profesjonskulturer i et studieområde møtes i områdeemnet, lærer av hverandre og vinner innsikt i beslektede og tilstøtende fagtradisjoner som de kan forvente å møte i yrkesutøvelse.

Utdanningsutvalget har en særlig oppgave i å gi rektor råd om fellesemnene, og rektor forventer at Utdanningsutvalget benyttes aktivt av studieområdeforvalterne som en interfakultær arena for drøfting og rådgivning i arbeidet. Utdanningsutvalget skal holdes løpende orientert om fremdrift i arbeidet.

2. Områdeemnet

Områdeemnet er et emne på 7,5 studiepoeng som er felles for alle, eller flere, studieprogram innen et studieområde ved NTNU som faller inn under ordningen nevnt i forskrift om studier ved NTNU § 4-11.

Begrepet studieområdeforvalter innføres for å beskrive forvaltningsansvaret som gjennom områdeemneordningen legges til samarbeidende fakultet og forvaltningsutvalg i et studieområde. Dette innebærer ikke en endring i den ordinære ledelseslinjen ved NTNU knyttet til studieprogramporteføljen. Videre i veiledningen brukes begrepet studieområdeforvaltere med denne betydningen.

Studieområdeforvalterne innen hvert enkelt studieområde kan utvikle inntil fire (4) områdeemner for sine programmer. Det vil dermed være inntil fire områdeemner tilgjengelig for studieprogrammene innen et studieområde. Studentene i det aktuelle studieprogrammet skal ikke kunne velge områdeemne fra et annet studieområde enn «sitt eget». Begrunnelsen for denne styringen ligger i den rollen studieområder og generiske tematikker er gitt i ordningen.

Det er fakultetene/forvaltningsutvalgene som avgjør om det skal være valgfrihet mellom områdeemnene for studentene ved det enkelte studieprogram innen et studieområde, eller om studentene kun skal ha ett områdeemne, som da blir obligatorisk.

Det er ikke lagt noen begrensning i hvor mange generiske tematikker studieområdeforvalterne i et studieområde kan velge, men det ligger implisitt en begrensning i det at et studieområde kan ha inntil fire områdeemner. En valgt generisk tematikk kan dermed realiseres i ett eller flere områdeemner innenfor et studieområde. Hovedinnholdet i et områdeemne skal uansett svare ut én av de generiske tematikkene som er valgt av studieområdeforvalterne i det aktuelle studieområdet.

Innen et studieområde skal ett enkelt områdeemne utgjøre en kobling mellom innholdet i flere studieprogram og en valgt generisk tematikk. Områdeemnet skal dermed være områdespesifikt og fagnært, samtidig som det skal være av mer allmenn karakter enn studieprogrammets fagspesifikke emner. Innenfor de rammene studieområdet setter, skal et områdeemne gi program- og profesjons-overgripende kompetanser uten å doble øvrige emner i studieprogrammet.

Områdeemnet er et fellesemne som skal nyttes av flere program innen studieområdet, men skal som alle andre ordinære emner ha en ansvarlig enhet (institutt og fakultet). Områdeemnet skal svare ut de formelle krav som stilles i «Veiledning for utvikling av studieplaner og emnebeskrivelser ved NTNU» og § 4-2 (2) i forskrift om studier ved NTNU. Emnet faller inn under regulære ordninger knyttet til utvikling, gjennomføring, kvalitetssikring og revidering som øvrige emner i NTNUs studieportefølje.

Områdeemnet kan utvikles i fellesskap av studieområdeemneforvalterne i studieområdet, eller hentes inn fra andre emneutviklere.

Under «faglig innhold» i emnebeskrivelsen skal det oppgis hvilken generisk tematikk områdeemnet i studieområdet svarer ut.

3. Studieområder

Studieområdene innenfor områdeemneordningen er en inndeling av studieprogrammene ved NTNU i avgrensede faglige fellesskap, som forener en institusjonell integrasjonstankegang og faglige ambisjoner. Ordningen bygger på en oppfatning av at de vedtatte studieområdene representerer reelle faglige fellesskap, men den søker også å stimulere til økt samarbeid.

Alle studieprogram som faller inn under § 4-11 i forskrift om studier ved NTNU skal, innenfor områdeemneordningen, tilhøre et studieområde. Det vil ligge til fakultet og forvaltningsutvalg å bestemme hvilket studieområde det enkelte studieprogram som omfattes av ordningen skal tilhøre til enhver tid.

Hovedoppgaven for studieområdeforvalterne i et studieområde er i fellesskap å velge de generiske tematikkene som skal være gyldige innenfor dette studieområdet. Studieområdeforvalterne har videre ansvar for å realisere de valgte generiske tematikkene i felles og relevante - maksimalt fire (4) - områdeemner for studieprogrammene innad i studieområdet. Studieområdet danner dermed den faglige overbygningen for områdeemnene som er felles for de studieprogrammene som tilhører et studieområde. Kravet om at områdeemnene skal utvikles og velges innenfor studieområdene, og at antallet emner begrenses til fire (4), er begrunnet både praktisk/logistisk (det vil lette planlegging og gjennomføring) og faglig (det sikrer et faglig fellesskap som de generiske tematikkene kan ta avsett i for utvikling av områdeemner).

I områdeemneordningen har NTNU følgende studieområder:

1. Humaniora og estetiske fag
2. Lærer- og lektorutdanning
3. Medisin og helse
4. Realfag
5. Samfunnsvitenskap
6. Teknologi
7. Økonomi, ledelse og administrasjon

Det er fakultet og forvaltningsutvalg som selv har myndighet til å definere et studieprogram «inn» eller «ut» av et studieområde, men dette må skje i samarbeid med aktørene i avgivende og mottakende studieområde.

Ved eventuelle endringer av studieprogramtilhørighet etter at områdeemneordningen er innført (etter høsten 2019), må studieområdeforvalterne (både avgivende og mottagende) involvere seg, og i fellesskap komme frem til riktig tilhørighet. Studieområdet utgjør et faglig fellesskap og en endring av programtilhørighet må være et resultat av en faglig vurdering. Det er viktig å påse at eventuelle endringer i studieprogramtilhørighet gjøres på et tidspunkt som sikrer at øvrige frister for studieplanarbeid opprettholdes og sees i sammenheng med dette arbeidet. Det er viktig å være klar over at en endring i studieprogramtilhørighet kan ha ringvirkninger med tanke på valg av generiske tematikker, sammensetning av det faglige fellesskapet, og utforming av de begrensede antall områdeemner (maks 1-4). Endringer bør av den grunn gjøres tidlig i en studieplanprosess og ha vært gjenstand for inngående faglige konsultasjoner. Dersom studieområdeforvalterne ikke kommer til enighet løftes saken til Utdanningsutvalget som gir råd til Rektor før endelig vedtak fattes.

Eventuelle endringer i antall studieprogram som tilhører et bestemt studieområde skal ikke medføre endringer i maksimalt antall områdeemner.

Det må fremgå av studieplanen hvilket studieområde studieprogrammet tilhører. Ved opprettelse av nye studieprogram skal studieområdetilhørighet meldes inn som del av fakultetets innmelding ved opprettelse av nye studieprogram i styresaken om studieporteføljeutvikling.

4. Generiske tematikker

De generiske tematikkene danner rammen for studieområdenes utarbeidelse av områdeemner. De generiske tematikkene angir utvalgte faglige fokusområder hvor NTNU kan bidra på en særegen måte

i kunnskapsutviklingen. Tematikkene reflekterer NTNUs verdigrunnlag gjennom å vektlegge utviklingen av studentene som demokratiske og ansvarlige samfunnsborgere, stilt overfor nasjonale og globale kunnskapsutfordringer.

De generiske tematikkene er virkemidler i utviklingen av studieprogrammenes relevans innen arbeids- og samfunnsliv, og skal bidra til realiseringen av områdeemner som utfyller og kompletterer kjernekompetansen i studieprogrammene.

Det er studieområdeforvalterne innen hvert studieområde som i fellesskap selv velger de generiske tematikkene som skal være gjeldende for sitt respektive studieområde.

Antallet valgte generiske tematikker må stå i forhold til antallet områdeemner som oppad er begrenset til fire. Valg av generiske tematikker må nødvendigvis være gjort før arbeidet med utarbeidelse av 1-4 områdeemner innen studieområdet kan igangsettes.

Eventuelle valg av nye eller andre generiske tematikker etter oppstart av ordningen høsten 2019 kan kun skje i sammenheng med øvrige revideringer innen studieområdet og må sees i sammenheng med øvrig studieplansyklus.

1. Etikk
2. Innovasjon og entreprenørskap
3. Kunnskap, læring og danning
4. Ledelse
5. Medborgerskap og politikk
6. Natur, miljø og bærekraft
7. Teknologi
8. Tverrfaglig samhandling

Etikk

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes etikk-kompetanse med utgangspunkt i de involverte programmene fagområder. I emner innenfor denne tematikken vil studentene kunne arbeide med etiske utfordringer knyttet til sitt fags yrkesutøvelse, undersøke aktuelle etiske kontroverser i fagområdet og de ulike posisjoner som finnes i samfunnet, eller arbeide med aktuelle etiske debatter knyttet til de samfunnsutfordringer som fagfeltet forventes å kunne løse. Studentene vil få kunnskap om etiske teorier og tilnærminger og oppnå innsikt i hvordan etiske utfordringer kan identifiseres, forstås og håndteres innenfor eget fagområde eller yrkesutøvelse.

Innovasjon og entreprenørskap

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes kompetanse rundt innovasjon og entreprenørskap, med utgangspunkt i de involverte programmene fagområder. I emner med vekt på innovasjon vil studentene kunne arbeide med problemstillinger knyttet til utvikling av varer og tjenester eller utvikling av anvendelsesområder, primært innenfor eksisterende virksomheter og organisasjoner. I emner orientert mot entreprenørskap vil det legges vekt på forretningsutvikling og nyskaping, samt sosialt og kulturelt entreprenørskap. Studentene vil få kunnskap om teorier om innovasjon og entreprenørskap og få kjennskap til praktiske eksempler fra feltet. Studentene vil utvikle evne til å reflektere over egen kompetanse opp mot behov og utfordringer i arbeidsmarkedet og samfunnet.

Kunnskap, læring og danning

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes kompetanse rundt kunnskap, læring og danning i profesjons- og samfunnsperspektiv, med utgangspunkt i de involverte programmenes fagområder. I emner innenfor denne tematikken vil studentene arbeide med forskning- og kunnskapsbaserte tilnærminger til feltet. Emner vil kunne fokusere på viktige forskjeller som ligger i tilnærmingene kunnskap, læring og danning. Studentene vil få innsikt i rådende diskurser i feltet, samt få trening i å reflektere over konsekvensene av forskjellige posisjoner for utforming av læringsprosesser inn mot egne fagområder.

Ledelse

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes kompetanse i å lede hele eller deler av virksomheter og organisasjoner, med utgangspunkt i de involverte programmenes fagområder. I emner under denne tematikken vil studentene kunne arbeide med utfordringer knyttet til ledelse, økonomisk styring, personalutvikling og organisasjonsforståelse og -utvikling. Studentene vil få innsikt i typiske utfordringer knyttet til ledelse og organisasjon innenfor eget fagfelt, og få grunnleggende trening i å analysere slike utfordringer.

Medborgerskap og politikk

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes kompetanse rundt medborgerskap og dets politiske og samfunnsmessige betingelser, med utgangspunkt i de involverte programmenes fagområder. I emner under denne tematikken vil studentene kunne arbeide med problemstillinger rundt demokrati og medvirkning, det være seg i politiske prosesser og institusjoner eller innenfor arbeidsliv, kultur og helse/velferd. Studentene vil få kunnskap om teorier og praksiser rundt demokrati og medvirkningsprosesser med relevans for eget fagområde, samt få trening i å analysere utfordringer knyttet til dette.

Natur, miljø og bærekraft

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes kompetanse rundt bærekraftig samfunnsutvikling, med særlig vekt på forvaltning av naturressurser, og med utgangspunkt i de involverte programmenes fagområde. I emner under denne tematikken vil studentene kunne arbeide med forholdet mellom bærekraft og økonomisk vekst og med politiske og verdimeslige mekanismer knyttet til ressursforvaltning. Studentene vil få innsikt i teorier om bærekraftig naturforvaltning og metoder for å vurdere bærekraftighet, samt få trening i å beskrive og reflektere over fagrelevante saksforhold i samfunnsdebatten som berører bærekraftighet.

Teknologi

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes forståelse for teknologi og teknologiens kontekster, med utgangspunkt i de involverte programmenes fagområder. I emner innenfor denne tematikken vil studentene kunne arbeide med forskjellige teknologiers forutsetninger, anvendelser og betydning for samfunnsutviklingen. Emner vil kunne ta utgangspunkt i et bredt teknologibegrep som omfatter så vel systemer og hjelpemidler (f.eks. språk) som kunnskapsbaserte verktøy, teknikker og fremgangsmåter. Studentene vil arbeide med forståelse av teknologi som begrep, tilegne seg grunnleggende teknologihistorie, samt identifisere og håndtere utfordringer knyttet til programrelevante teknologier.

Tverrfaglig samhandling

Områdeemner som utvikles innen denne generiske tematikken skal oppøve studentenes kompetanse rundt tverrfaglig samhandling, med utgangspunkt i de involverte programmene fagområder. I emner under denne tematikken vil studentene kunne arbeide med utfordringer knyttet til møtet mellom utøvelsen av eget fag og andre fag/profesjoner, både innenfor tverrfaglige, sammensatte team og i andre sammenhenger. Studentene vil få kunnskap om gruppeprosesser og samhandling, oppnå innsikt om programrelevante praksiser som inneholder krav om tverrfaglig samhandling, samt få trening i å identifisere og analysere utfordringer i slike praksiser.